

УДК 657

В. М. Дуба,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана"

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ КОРПОРАЦІЇ

V. Dyba,
Candidat of Sciences (Ph. D.) in Economics, Associate Professor, Associate Professor
of Entrepreneurship Activities Accounting Department of Vadym Hetman Kyiv National Economic University

METHODOLOGICAL BASIS FOR ESTIMATION OF INTANGIBLE ASSETS OF CORPORATION

У статті розглянуто методологічні основи оцінки нематеріальних активів корпорації. Обґрунтовано методи оцінки нематеріальних активів, які запропоновані зарубіжними фахівцями, а також такі, що знайшли своє відображення у вітчизняних та зарубіжних стандартах бухгалтерського обліку. Проаналізовано особливості практичного застосування різних підходів оцінки нематеріальних активів, а саме звернуто увагу на специфічні характеристики доходного, витратного та ринкового підходів оцінки нематеріальних активів. Досліджено можливості оцінки економічного ефекту від використання нематеріальних активів, а саме запропоновано групування прийомів оцінки нематеріальних активів за способом прогнозування реального економічного ефекту, що створюється завдяки використанню нематеріального активу. З огляду на диференціацію бухгалтерського обліку та оціночної діяльності, розмежовано нематеріальні активи та об'єкти оцінки у нематеріальній формі.

Methodological basis for estimation of intangible assets of corporation are investigated in the article. The methods of intangible assets estimation, which were proposed by foreign researchers and such, which are the part of international and domestic standards of accounting are differentiated in the article. The peculiarities of practical use of different approaches for estimation of intangible assets are analyzed. Particularly, the attention is paid to the differences between income, expenses and market approaches. The attention is paid to the possibilities of economic effect from use of intangible assets estimation. Particularly, the ways intangible assets estimation clustering are offered according to the possibility of real economic effect forecasting. Instead of accounting and estimation activity differentiation, the intangible assets and objects of estimation in nonmaterial form are differentiated.

*Ключові слова: методологія, нематеріальні активи, оцінка, ідентифікація, облік.
Key words: methodology, intangible assets, estimation, identification, accounting.*

В умовах постіндустріального суспільства одним із визначальних факторів стабільного функціонування суб'єкта господарювання є зміцнення його фінансової та економічної позицій, зростання ринкової вартості, в основі яких лежить формування нематеріальних активів підприємства. В основі ефективного формування та використання нематеріальних активів є їх належна оцінка. Тому актуальності набувають питання обґрунтування та удосконалення методології оцінки нематеріальних активів.

До витоків методологічних основ оцінки відносять дослідження англійського економіста А. Маршалла як синтез різних існуючих теорій вартості. Дослідник вперше запропонував концепцію оцінки вартості майна. Надалі його послідовники трансформували елементи економічної теорії, концепцію і підходи до оцінки вартості в так звану "робочу теорію оцінки вартості", яку можна розглядати як основу

методології оцінки, що знайшла відображення в сучасних міжнародних і європейських стандартах оцінки. Окремі аспекти цього питання розглянуті також у працях наших сучасників, зокрема, Л. Городянської, І. Старка, Л. Едвінсон, Г. Уманців та інших

Особливість сучасних основ методології оцінки полягає в тому, що методи обґрунтування практичних дій можуть базуватися, залежно від мети проведення вимірювань, як на об'єктивних (ринкових), так і на суб'єктивних (інвестиційних) вартісних вимірюваннях результатів господарювання. З такої методологічної позиції виходить, що хоча "істинна вартість" майна пізнавана, проте вона не є єдиною, а крім того, вона залежить від часу, місця і обставин її прояву. Проте більшість організацій обережно відносяться до стандартизації оцінки нематеріальних активів і, як правило, пов'язують їх оцінку з оцінкою бізнесу. Тому

метою нашого дослідження є обґрунтування методологічних основ оцінки нематеріальних активів корпорації відповідно до потреб підприємств в умовах сучасності.

Серед зарубіжних науковців загальний огляд методів оцінки інтелектуальних ресурсів провів шведський вчений К. Свейбі, який згрупував їх у чотирьох категорії:

1. Методи прямого вимірювання — Direct Intellectual Capital Methods (DIC). До цієї категорії належать усі методи, засновані на ідентифікації та оцінці в грошовому вимірі окремих активів і окремих компонентів інтелектуальних ресурсів. З огляду на те, як оцінено окремі складові інтелектуальних ресурсів чи навіть окремі активи, виводиться інтегральна оцінка інтелектуального капіталу компанії.

2. Методи ринкової капіталізації — Market Capitalization Methods (MCM). Обчислюється різниця між ринковою капіталізацією компанії і власним капіталом її акціонерів. Одержана величина розглядається як вартість її нематеріальних активів.

3. Методи віднесення на активи — Return on Assets Methods (ROA). Відношення середнього доходу компанії до стягнення податків за певний період до матеріальних активів компанії (ROA компанії). Показник порівнюється з аналогічним показником для галузі в цілому. Для обчислення середнього додаткового доходу від інтелектуальних ресурсів, одержана різниця множить на матеріальні активи компанії. Далі шляхом прямої капіталізації або дисконтування одержуваного грошового потоку можна отримати вартість нематеріальних активів компанії.

4. Методи підрахунку балів — Scorecard Methods (SC). Ідентифікуються різноманітні компоненти нематеріальних активів. Генеруються і додаються індикатори та індекси у вигляді підрахунку балів. Застосування цих методів не передбачає одержання грошової оцінки інтелектуального капіталу.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку виділяють чотири методи оцінки активів, відповідно до яких повинна проводитись бухгалтерська оцінка і нематеріальних активів:

1) за фактичною собівартістю придбання або за історичною собівартістю: активи відображаються за сумою сплачених грошових коштів чи їхніх еквівалентів або за справедливою вартістю компенсації, виданої, щоб придбати їх, на момент їх придбання;

2) за відновною вартістю або за поточною собівартістю: активи відображаються за сумою грошових коштів або їхніх еквівалентів, яка була б сплачена в разі придбання такого ж або еквівалентного активу на поточний момент;

3) за можливою ціною продажу або за вартістю реалізації (погашення): активи відображаються за сумою грошових коштів або їхніх еквівалентів, яку можна було б отримати на поточний момент шляхом продажу активу в ході звичайної реалізації;

4) за дисконтованою або теперішньою (приведеною) вартістю: активи відображаються за теперішньою дисконтованою вартістю майбутніх чистих надходжень грошових коштів, що їх, як очікується, має генерувати стаття під час звичайної діяльності підприємства.

Необхідно зазначити, що основна складність бухгалтерської оцінки нематеріальних активів полягає у виборі ціни, за допомогою якої слід вимірювати активи. Тому що не існує такої оцінки, яка б задовольняла вимоги всіх без винятку користувачів фінансової звітності.

Якщо взяти Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [1], то одним із принципів складання та подання фінансової звітності є принцип історичної (фактичної) собівартості, який означає, що оцінка активів підприємства є пріоритетною, виходячи з витрат на їх виробництво та придбання. Проте варто зауважи-

ти, що принцип оцінки за історичною собівартістю найкраще задовольняє вимоги та захищає лише інтереси держави в особі податкових органів, забезпечуючи більш точне обчислення прибутку, що сприяє збільшенню доходів державного бюджету за рахунок податків.

Також слід відмітити, що хоча оцінка за історичною (фактичною) собівартістю названа пріоритетною, не виключається можливість використання інших методів оцінки. З поняттям справедливої вартості (fair value) вітчизняні компанії зіткнулися, коли почали переводити свою звітність на Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ). Міжнародні стандарти оцінки трактують поняття "справедливої вартості" як деяку суму, за допомогою якої зацікавлені та обізнані сторони угоди можуть розраховуватися за зобов'язаннями або сплатити актив. Справедлива вартість є більш об'єктивною основою для оцінки майбутніх грошових потоків порівняно з витратами, що дуже важливо для потенційних інвесторів і кредиторів, тобто основних груп зовнішніх користувачів; це краща основа для зіставності інформації в процесі аналізу. Крім того, аналіз останніх розробок Комітету з Міжнародних стандартів обліку свідчить про схильність до використання справедливої вартості у оцінках.

Порядок експертної оцінки нематеріальних активів регламентується Законом України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" [2], Міжнародними стандартами оцінки (методичний посібник № 4 "Нематеріальні активи") (МСО-2001) [3], європейськими стандартами оцінки TEGOVA-2012 (методичний посібник № 8 "Нематеріальні активи") [4], а також Національними стандартами № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" [5] та № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" [6]. Відповідно до норм зазначених вище нормативних документів виділяється три методичні підходи до визначення вартості нематеріальних активів, а саме: порівняльний (ринковий), дохідний та витратний.

Відсутність єдиної термінології у нормативних актах та занадто високі темпи внесення до них змін спричиняють до неузгодженості у теоретичних розробках підходів до експертної оцінки нематеріальних активів у зарубіжній та вітчизняній практиці. Загалом зарубіжні автори розглядають пріоритети застосування підходів до експертної оцінки нематеріальних активів, посилаючись на видання Smith, G. and Parr, R. "Valuation of Intellectual Property and Intangible Assets" 1994 року [7], згідно якому нематеріальні активи (НА) та об'єкти інтелектуальної власності (ОІВ) виділені окремо (табл. 1).

Відповідно до Національного стандарту оцінки № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав", витратний підхід ґрунтується на врахуванні принципів корисності і заміщення. Основними методами витратного підходу є метод прямого відтворення та метод заміщення. Під час застосування методу прямого відтворення або методу заміщення використовуються вихідні дані про об'єкт оцінки, інформація про відтворення або заміщення об'єкта оцінки чи подібного майна в сучасних цінах або середньостатистичні показники, які узагальнюють умови його відтворення або заміщення в сучасних цінах.

Дохідний підхід базується на врахуванні принципів найбільш ефективного використання та очікування, відповідно до яких вартість об'єкта оцінки визначається як поточна вартість очікуваних доходів від найбільш ефективного використання об'єкта оцінки, включаючи дохід від його можливого перепродажу. Основними методами дохідного підходу є пряма капіталізація доходу та непряма капіталізація доходу (дисконтування грошового потоку). Інформаційними джерелами для застосування дохідного

Таблиця 1. Пріоритети застосування підходів до експертної оцінки НА і ОІВ у зарубіжній практиці

Види нематеріальних активів і ОІВ	Застосовується у першу чергу	Застосовується у другу чергу	Застосовується рідко
Патенти і технології	Дохідний	Ринковий	Витратний
Товарні знаки	Дохідний	Ринковий	Витратний
Об'єкти авторського права	Дохідний	Ринковий	Витратний
Кваліфікована робоча сила	Витратний	Дохідний	Ринковий
Інформаційне програмне забезпечення менеджменту	Витратний	Ринковий	Дохідний
Програмні продукти	Дохідний	Ринковий	Витратний
Дистрибуторські мережі	Витратний	Дохідний	Ринковий
Базові депозити	Дохідний	Ринковий	Витратний
Права за франчайзингом	Дохідний	Ринковий	Витратний
Корпоративна практика і процедури	Витратний	Дохідний	Ринковий

підходу є відомості про фактичні та (або) очікувані доходи та витрати об'єкта оцінки або подібного майна.

Стосовно порівняльного (ринкового) підходу, то він ґрунтується на врахуванні принципів заміщення та попиту і пропозиції. Порівняльний підхід передбачає аналіз цін продажу та пропозиції подібного майна з відповідним коригуванням відмінностей між об'єктами порівняння та об'єктом оцінки. Слід відмітити, що використання даного підходу потребує дотримання певних умов, зокрема наявності достатньої інформації (прийнятної якості) стосовно колишніх комерційних угод за нематеріальними активами подібного призначення та корисності; наявності конкретних технологій врахування відмінностей між зіставними об'єктами. Тому цей метод доцільно використовувати тільки в разі дотримання перерахованих умов, в іншому випадку його можна рекомендувати як допоміжний чи приблизний.

Також в Україні питання оцінки нематеріальних активів регулюються Національним стандартом оцінки №4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності" [5]. Особливості застосування методичних підходів до оцінки майнових прав інтелектуальної власності згідно з цим стандартом узагальнено у таблиці 2.

Актуальність вирішення проблем зближення Національних та Міжнародних стандартів обліку та оцінки по-

в'язана, у першу чергу, з відсутністю загально визнаної єдиної для обліку та оціночної діяльності трактовки термінів. Навіть стосовно назви "Нематеріальні активи" існує декілька тлумачень, пов'язаних з тим, що немає адекватного перекладу цього терміну з англійської, тому за одними джерелами це "неосяжні", за іншими "невідчутні", "невловимі", за прямим перекладом це активи "неприйнятні дотиком", то краще додержуватись звичної бухгалтерської термінології — "нематеріальні активи", що забезпечить зіставність термінології з відповідними аспектами обліку, який теж потребує оцінки об'єктів. Якщо ж треба врахувати існуючі відмінності обліку та оцінки, краще користуватись терміном "нематеріальний об'єкт оцінки", оскільки не кожен такий об'єкт буде визнаний активом.

До оцінки кожного нематеріального об'єкту (як і до переоцінки нематеріальних активів) потрібно підходити індивідуально, з врахуванням можливості формалізації його вихідних характеристик та загальних принципів, яких потрібно при цьому дотримуватись. За методологічну підставу оцінки нематеріальних активів пропонується обрати базові принципи ціноутворення:

— принцип комплексного врахування трьох груп факторів: витрат, корисності для споживача, впливу конкуренції;

Таблиця 2. Методичні підходи до оцінки майнових прав інтелектуальної власності згідно з Національним стандартом оцінки №4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності"

Підходи до оцінки	Методи оцінки	Вид нематеріального активу, до якого застосовується метод	Обмеження застосування методу
Дохідний підхід	Метод непрямої капіталізації (дисконтування грошових потоків)	Для окремого нематеріального активу та для їх сукупності	Потребують особливі вимоги до складу експертів, їх досвіду, а також вимагають особливі вимоги до вихідної інформації, на основі якої проводиться оцінка
	Метод додаткового прибутку	Для всієї сукупності нематеріальних активів, для оцінки гудвілу	
	Метод роялті	Для оцінки вартості патентів і ліцензій	
	Метод переваги у прибутку та метод розподілу прибутків	Для оцінки вартості винаходів	
Витратний підхід	Метод прямого відтворення	Лише методами затратного підходу можна визначити вартість результатів НДДКР, промислових зразків, ліцензій на право займатись окремими видами діяльності	Не підходять для принципово нових виробів. Орієнтовані на фактичні затрати та не враховують споживчих витрат товару
	Метод заміщення		
	Метод строку життя		
Порівняльний (ринковий) підхід	Метод порівняння цін продажу	Для оцінки вартості майнових прав	Складність при визначенні показника, який міг би адекватно відображати корисність нематеріальних активів

Таблиця 3. Вибір підходів до оцінки груп нематеріальних активів, що вкладені в капітал підприємства

Групи НА (згідно з П(С)БО 8)	Умови застосування	Дохідний підхід (за справедливою вартістю)	Витратний підхід (за історичною собівартістю)	Порівняльний підхід (за ліквідаційною вартістю)
Права користування природними ресурсами	за наявності алгоритму розрахунку	+		
Права користування майном	за наявності близьких аналогів			+
				(з урахуванням відмінностей)
Права на комерційні позначення	без умов	+		
Права на об'єкти промислової власності (ноу-хау, сорти рослин, корисні моделі, промислові зразки таке інше)	результат незіставно більше витрат	+		+
	алгоритм розрахунку результату заснований на неповних даних		+	+
	результати розрахунку за всіма підходами близькі	за підходом, який найбільш повно забезпечений інформацією		
	об'єкт власного виробництва або є фактична ціна придбання	(при зміні умов використання за переоцінкою по достовірному результату)	(за первинною вартістю до переоцінки)	
Авторське право та суміжні з ним права (право на твори та їх виконання, програмне забезпечення, бази даних таке інше).	вибір за умов наявності або відсутності аналога	(за відсутністю аналога)		(за наявності аналога по рівню якості продукту)
Незавершені капітальні інвестиції в НА	без умов		+	
Інші НА (право на діяльність, ліцензії, привілеї, таке інше)	платні права		+	
	безкоштовні привілеї	+		

- принцип врахування тільки релевантних витрат;
- принцип врахування факторів, що визначають сприйнятливість покупця до ціни інтелектуальної власності;
- принцип використання адекватних методів виділення частки інтелектуальної власності в загальній вартості чи прибутку від використання майнового комплексу підприємства.

Отже, з урахуванням положень міжнародних, європейських та національних стандартів обліку та оцінки майна, а також динамічної балансової теорії та запропонованих підходів до ідентифікації та визнання нематеріальних активів, пропонується такий вибір підходів до облікової оцінки нематеріальних активів (табл. 3).

З таблиці 3 видно, що основним методичним підходом до оцінки майнових прав інтелектуальної власності, що рухаються по стадіях кругообороту капіталу, пропонуємо вважати дохідний підхід. При цьому слід відмітити, що нематеріальні активи включаються в ту чи іншу групу, тому що вказані об'єкти є "однотипні за призначенням та умовами використання", але це не означає, що до всіх об'єктів вказаної групи потрібно застосовувати один і той самий підхід з оцінки вартості.

Необхідно зауважити, що загалом у процесі оцінки майнових прав інтелектуальної власності важливою проблемою є необхідність виділення із грошового потоку, що створюється бізнесом, тієї частини, яку дійсно можна вважати результатом використання саме нематеріального активу. В першу чергу доцільно прогнозувати реальний економічний ефект, що створюється завдяки використанню нематеріального активу.

До основних джерел отримання такого ефекту слід віднести:

- надлишковий прибуток, що створюється завдяки нематеріальним активам, які не відображені у фінансовій звітності, але використання яких забезпечує дохідність на активи і на власний капітал вище за середньоринковий рівень;

- реальні ліцензійні платежі;
- перевага в ціні одиниці продукції, що випускається та реалізується з використанням об'єкта оцінки;
- вигреш в собівартості продукції за рахунок економії та умовно-змінних або умовно-постійних витрат;
- перевага в обсязі реалізації продукції.

Тому для удосконалення оціночних процедур переведення очікуваних доходів, що отримує або може отримувати юридична чи фізична особа, якій належать майнові права інтелектуальної власності, у вартість об'єкта оцінки, рекомендуємо доповнити методи оцінки нематеріальних активів, що наводяться у національних стандартах оцінки, прийомами оцінки за способом визначення економічного ефекту, що дозволить вимірювати очікувані витрати і доходи від діяльності, що пов'язана з використанням нематеріальних активів, між відповідними звітними періодами з урахуванням показників економічності, ефективності та результативності.

Групування прийомів оцінки нематеріальних активів за способом прогнозування реального економічного ефекту, що створюється завдяки використанню нематеріального активу, запропоновано на рисунку 1.

Відповідно до Національного стандарту оцінки № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав", об'єкта-

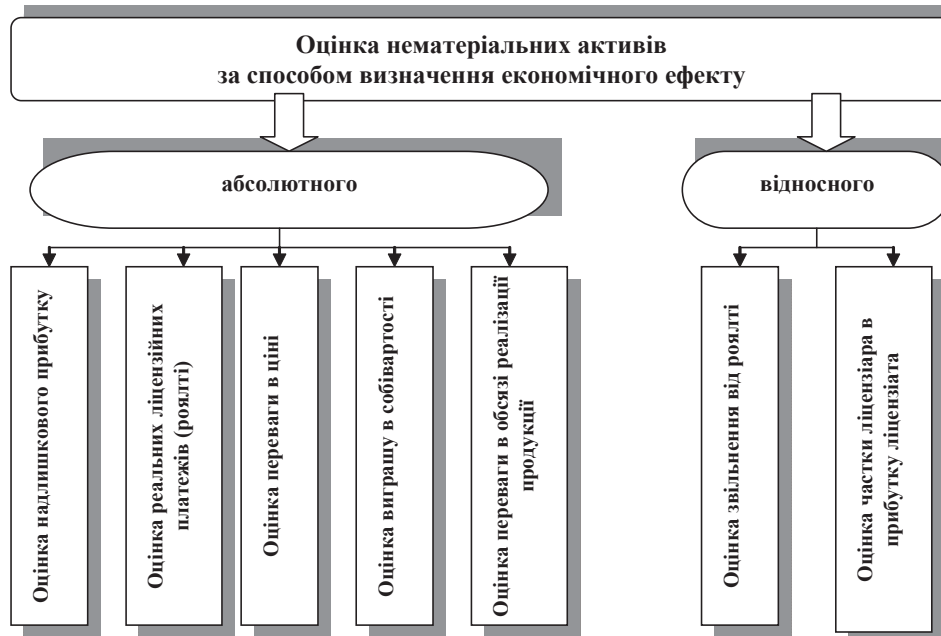

Рис. 1. Оцінка вартості нематеріальних активів на основі прогнозування економічного ефекту від їх використання

ми оцінки нематеріальних активів є об'єкти, які не існують у матеріальній формі, але дають змогу отримувати певну економічну вигоду [6], тобто нічого не вказується про необхідність ідентифікації немонетарного активу. З цього випливає, що нематеріальні активи та об'єкти оцінки у нематеріальній формі — не те саме, оскільки вже йдеться про бухгалтерський облік та оціночну діяльність. Не кожен "об'єкт оцінки у нематеріальній формі" буде визнано активами (за низькою ціною, малим строком використання та недостатньою обґрунтованістю оцінки вартості). Тому слід зазначити:

- 1) оцінюватись може все, що дає змогу отримувати вигоду;
- 2) не все, що було оцінено та продано, буде визнано активом для обліку;
- 3) якщо нематеріальний об'єкт оцінюється вперше, то цей процес є визначенням вартості саме нематеріального об'єкта, тому що для визнання його нематеріальним активом потрібна спочатку обґрунтована оцінка вартості і не обов'язково після такої оцінки об'єкт буде визнано активом.

Таким чином, спершу оцінюється нематеріальний об'єкт, а далі він визнається або не визнається активом. З іншого боку, якщо нематеріальний об'єкт вже був прийнятий на баланс у якості активу, для нового продажу його можна лише переоцінити. З цього випливає, що оцінці підлягають лише нематеріальні об'єкти (НО), а нематеріальні активи (НА) можуть лише переоцінюватись. Проте загальновизнана термінологія використовує визначення "оцінка вартості нематеріальних активів" у тому розумінні, що вказана різниця не приймається до уваги. На наш погляд, для оціночної діяльності більш підходить термін "нематеріальні об'єкти", оскільки якщо діло дійшло до їх окремої оцінки, то підприємство оцінюється вже не як діючий об'єкт і активи перетворилися просто на майно.

Багато дослідників притримуються того положення в теорії оцінки вартості сукупних нематеріальних активів, що вона повинна не лише обґрунтовувати їх вартість при купівлі-продажу бізнесу (гудвіл), але й оцінки їх у діючому підприємстві. Реальна ринкова вартість об'єктів інтелектуальної власності на різних етапах їх існування може збільшуватися чи зменшуватися в порівнянні з їх балансо-

вою вартістю. Неадекватне відображення вартості об'єктів інтелектуальної власності у період їхнього використання призводить до того, що фінансові потоки і фінансові результати не зовсім точно висвітлюють значення інтелектуальної власності в діяльності підприємства. Деякі економісти вважають, що вирішити цю проблему допоможе періодична переоцінка нематеріальних активів.

На законодавчому рівні ці питання регулюються П(С)БО 8 "Нематеріальні активи" [8] та Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку нематеріальних активів [9], які зазначають, що підприємство може здійснювати переоцінку за справедливою вартістю на дату балансу тих об'єктів нематеріальних активів, щодо яких існує активний ринок. За відсутності активного ринку переоцінка може здійснюватися за експертною оцінкою суб'єкта оціночної діяльності.

При цьому переоцінена первинна вартість і переоцінена накопичена амортизація об'єкта нематеріальних активів визначаються множенням відповідно первинної вартості, накопиченої амортизації на індекс переоцінки. Індекс переоцінки визначається діленням справедливої вартості об'єкта, який переоцінюється, на його залишкову вартість. Якщо залишкова вартість об'єкта нематеріальних активів дорівнює нулю, то його переоцінена залишкова вартість визначається додаванням справедливої вартості цього об'єкта до його первинної (переоціненої) вартості без зміни суми накопиченої амортизації об'єкта.

Сума дооцінки залишкової вартості об'єкта нематеріальних активів відображається у складі додаткового капіталу, а сума уцінки — у складі витрат звітного періоду. Виключенням є проведення повторних переоцінок. Зазначений порядок суперечить нормам МСФЗ, які не передбачають рахунку, аналогічного до вітчизняного рахунку 42 "Додатковий капітал". Науковці по-різному висловлюються з приводу цього питання. Під час проведення переоцінки, за словами П. Цюмпи, якщо оціночна вартість є вищою за купівельну, то реалізований приріст вартості потрібно відображати як резерв, але в жодному випадку не як прибуток до розподілу [10, с. 140].

Розглядаючи резерви капіталу, Королюк Т.М. пропонує здійснити їх диференціацію, замінивши назву рахунку 43 "Резервний капітал" на "Резерви прибутку" з виділен-

ням наступних субрахунків: 431 "Резервний капітал", 432 "Договірні резерви" і 433 "Резерв переоцінки" [11, с. 9]. Задля додержання принципу обачності погоджуємось з доцільністю створення резерву в частині переоцінки нематеріальних активів із відображенням у складі резервного капіталу.

При вибутті об'єкта нематеріальних активів, який раніше був переоцінений, перевищення сум попередніх дооцінок над сумою попередніх уцінок залишкової вартості цього об'єкта включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

З огляду на результати наведеного вище дослідження, можемо зробити висновки, що обираючи метод оцінки нематеріальних активів, необхідно керуватися такими основними критеріями:

— достовірність: методи оцінки мають викликати довіру і бути достовірними з практичного і теоретичного погляду;

— об'єктивність: оцінювач має керуватись об'єктивною інформацією;

— універсальність: достовірність зростає, якщо використовуються стандартні підходи для підприємств, галузей промисловості та різних видів нематеріальних витрат;

— грошові витрати: обумовлені результатами оцінки вигоди повинні бути достатніми для виправдання зусиль, витрачених на її проведення;

— послідовність: методики мають послідовно використовуватись протягом періоду оцінки, що полегшить цей процес;

— надійність: оцінка має бути достовірною, такою, щоб інші користувачі фінансової звітності могли відтворити одержані результати, використовуючи аналогічні підходи;

— адекватність: підходи до оцінки повинні відповідати потребам користувача;

— практичність: використовувані методи та параметри мають бути зрозумілими та відносно простими для їх практичного застосування.

Література:

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", затверджений Верховною Радою України; від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

2. Закон України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні", затверджений Верховною Радою України; від 12.07.2001 № 2658-III (із змінами) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14>

3. Міжнародне правило оцінки № 4 "Оцінка нематеріальних активів" (переглянуто у 2007 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uto.com.ua/MPO4.pdf>

4. Європейські стандарти оцінки 2012 (посібник № 8 "Нематеріальні активи") [Електронний ресурс]. — Режим доступу: www.tegova.org

5. Національний стандарт № 4 "Оцінка майнових прав інтелектуальної власності", затверджений постановою Кабінету Міністрів України; від 03.10.2007 № 1185 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-п\(156=2\)](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-п(156=2))

6. Національний стандарт оцінки № 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав", затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1440 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://zakon.rada.gov.ua\(50=2\)](http://zakon.rada.gov.ua(50=2))

7. Smith G. and Parr R. Valuation of Intellectual Property and Intangible Assets / Gordon V. Smith, Russell L. Parr. — New York: John Wiley & Sons, 1994. — 515 p.

8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" (із змінами), затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18 жовтня 1999 р. N242 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO8.aspx>

9. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України; від 16.11.2009 № 1327 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=233413&cat_id=34932

10. Цюмпа П. Нариси економетрії і побудована на національній політекономії теорія бухгалтерського обліку / П. Цюмпа; пер. з нім. Я. Гончарук, І. Копич, Г. Башнянин, І. Яремко. — Львів: Вид-во "Каменярь", 2001. — 233 с.

11. Королюк Т.М. Облік власного капіталу й аналіз його впливу на інвестиційну привабливість акціонерних товариств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к-та. екон. наук: спец. 08.06.04 "Бух. облік, аналіз та аудит" / Т.М. Королюк. — К., 2005. — 22 с.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "About accounting and financial statement in Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (Accessed 01 March 2016).

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "About property, property rights estimation and professional estimation activity in Ukraine", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2658-14> (Accessed 01 March 2016).

3. International estimation rule (2007), "Intangible assets estimation", available at: <http://uto.com.ua/MPO4.pdf> (Accessed 01 March 2016).

4. European estimation standards (2012), "Intangible assets", available at: www.tegova.org (Accessed 01 March 2016).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2007), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "National standard № 4 "Intangible assets and intellectual property rules estimation", available at: [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-п\(156=2\)](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1185-2007-п(156=2)) (Accessed 01 March 2016).

6. Cabinet of Ministers of Ukraine (2003), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "National standard № 1 "General basics of intangible assets and intellectual property estimation", available at: [http://zakon.rada.gov.ua\(50=2\)](http://zakon.rada.gov.ua(50=2)) (Accessed 01 March 2016).

7. Smith, G. and Parr, R. (1994), Valuation of Intellectual Property and Intangible Assets, John Wiley & Sons, New York, USA.

8. Ministry of finance of Ukraine (1999), "Decree of the Ministry of finance of Ukraine "Standard of accounting № 8 "Intangible assets", available at: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO8.aspx> (Accessed 01 March 2016).

9. Ministry of finance of Ukraine (2009), "Decree of the Ministry of finance of Ukraine "Methodic recommendations on accounting of intangible assets", available at: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=233413&cat_id=34932 (Accessed 01 March 2016).

10. Ts'ompa, P. (2001), Narisy ekonometrii i pobudovana na natsional'nij politekonomii teoriia bukhgalters'koho obliku [Features of econometrics and theory of accounting based on national political economy], Kameniar, L'viv, Ukraine.

11. Koroliuk, T. M. (2005), "Equity accounting and analyze of its influence on the investment attractiveness of stock companies", Abstract of Ph.D. dissertation, Accounting, analyze and audit, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2016 р.